

DEVELOPMENT OF BUSINESS LANGUAGE COMPETENCES FOR MULTICULTURAL ENVIRONMENT

Professor PhD Violeta NEGREA
”Dimitrie Cantemir” Christian University of Bucharest

ABSTRACT. The enactment of the New Framework Strategy for Multilingualism adopted by the European Commission in 2005 is a consequence of understanding the advantages of cultural contextualized foreign languages learning as an operational instrument for the management of the European Union economic, social and political objectives under the conditions of the global market competition. The enlargement process of the union and the following steps expected to come determine the revision of the linguistic policies of the member-states from this point of view. The lowering of the starting age for language learning, the grounding of continuous learning on linguistic competence as a key element of the learning process, are enumerated as some of them. The legitimating of criteria and marking guides to the quantitative and qualitative assessment of the linguistic competences makes the basis to linguistic policies adequacy at national and community level, and to the development of didactic strategies, methods and techniques that are to follow for a higher efficiency of cultural contextualized language programs. The article makes reference to the theory of a didactic model of applied languages culturally integrated for employees of different cultural and linguistic backgrounds to be assimilated linguistically, professionally and socially on international labor market.

KEYWORDS: linguistic and cultural competence, economic impact, pedagogical model, social and professional integration.

Impactul economic și social al competențelor lingvistice și culturale

Efectele formării și dezvoltării competențelor lingvistice se manifestă nu numai în creșterea performanțelor profesionale în mediul de afaceri, prin eliminarea barierelor lingvistice și culturale, ci și în schimbarea mentalităților și comportamentelor în contextul economic, politic și social actual.

Studii efectuate în cadrul UE[1] arată legătura directă între competențele lingvistice ale angajaților și performanțele economice ale întreprinderilor. Fără a ne fi propus să demonstrăm direct impactul cunoașterii limbilor străine asupra performanțelor profesionale și asupra culturii instituționale, sondajele de opinie confirmă utilitatea cunoașterii limbilor străine pentru incluziunea profesională și socială.

În acest sens, 64,9% din cei chestionați au considerat utilă cunoașterea unei limbi străine pentru locul de muncă, iar 60,9% pentru interrelaționare. Dintre cei care au participat la sondaj

peste 90% și-au exprimat opinia că o limbă străină este importantă (32,98%) sau foarte importantă (57,45%) pentru cariera profesională.

Modele de învățare a limbilor străine în context cultural asigură șanse sporite de integrare profesională și socială prin creșterea adaptabilității forței de muncă la piața europeană caracterizată azi de interacțiune culturală complexă. Perspectiva culturală a programelor de învățare a limbilor străine contribuie la mobilitatea accentuată a forței de muncă și la extinderea ariei de acțiune a companiilor transnaționale prin înțelegerea alterității, pe de-o parte, dar și prin dezvoltarea conștiinței culturale, respectiv de apartenență la o matrice culturală ca premisă a empatizării și reducerii a etnocentrismului.

Articularea programelor de limbi străine cu elemente culturale și profesionale care să asigure competențe lingvistice, dar și schimbări comportamentale, se bazează pe o viziune integrată asupra conceptelor utilizate și asupra modului de aplicare a acestora în scopul dobândirii de cunoștințe de limbi străine pentru specializare economică și în scopul realizării unor atitudini cooperante și tolerante în relațiile sociale și profesionale.

Furnizarea instrumentelor lingvistice de cunoaștere, înțelegere și interpretare a unei alte culturi asigură utilizarea cunoștințelor dobândite în activitatea profesională curentă printr-un comportament firesc.

Noțiuni și perspective

Abordarea învățământului limbilor străine din perspectivă culturală folosește concepte precum

- *interculturalitate* care definește interacțiunea mai multor culturi [2]
- *multiculturalitate* cu referire la integrarea mai multor culturi [3]
- *transculturalitate* care se raportează la rezultatul procesului de internaționalizare [4]

Perspectiva multiculturală se concentrează pe sinergia dintre abordarea instrumentală (competențele interculturale conduc la dezvoltarea carierei) și pe cea integrativă (conduce la dezvoltarea personală) [5] propune o perspectivă tridimensională a învățământului limbilor străine care integrează competențele de comunicare cu cele culturale și interculturale și care dezvoltă un model al dialogului intercultural într-un spațiu multicultural vizând:

- sensibilizarea față de limba străină / activarea și amplificarea cunoștințelor de limbă prin compararea sistemului lingvistic matern cu cel străin (vocabular, gramatică, pronunție, ortografie)
- sensibilizarea față de fenomenele socioculturale prin abordarea conotațiilor diferite, prin introducerea în unitățile de învățare a structurilor complexe cum sunt rutinele și ritualurile, compararea structurilor sociale (sistemele de educație, politice, economice, culturale) pentru a evita formarea stereotipurilor și a prejudecăților
- dezvoltarea conștiinței de învățare a limbii străine
- activarea conștiinței a bazei lingvistice comune și stimularea transferului productiv prin semnalarea asemănarilor și confruntarea conștiinței cu diferențele (cuvinte cu aceeași etimologie, internaționalisme, anglicisme în comunicații, tehnologie, publicitate, modă, cultură pop, sport)
- perceperea conștiinței și discutarea diferențelor pentru a evita interferențele negative
- compararea diferențelor și a asemănarilor socioculturale

- orientarea spre forma comunicativă pragmatic-funcțională a întrebuițării limbii străine (utilizarea limbii în situații cotidiene profesionale, înțelegerea textelor auditive și scrise în limba străină, exprimarea scrisă și orală în limba străină)
- centrarea pe cursant ca parte activă a procesului de predare-învățare
- proces de învățare inductiv, comparativ, de descoperire care să se desprindă de formatul tradițional al prezentării teoretice urmate de aplicarea lor practică
- activarea cursantului prin procese de gândire critică, comparație, discuție, interogare, experimentare
- folosirea unei strategii care să implice trei componente: culegerea – ordonarea/reordonarea – sistematizarea informațiilor.

Teoria modelelor pedagogice

Literatura privitoare la modelul pedagogic al învățământului limbilor străine contextualizat cultural susține *orientarea pragmatică (inter)acțională*, care implică abordări teoretice *constructiviste*[6] cât și *instrucționaliste*[7]: indicațiile prelucrării informațiilor și orientarea educatului în programul de învățare a limbii străine – introducerea, prezentarea domeniului, descriere a obiectivelor și a strategiilor de învățare, [8] etc.

Această abordare nu presupune, măsurarea contribuției fiecărei componente la însușirea competențelor, ci determinarea modului în care fiecare dintre ele poate influența sau sprijini amplificarea cunoașterii unei limbi străine și utilizarea acesteia într-un context dat, în funcție de condițiile de predare-învățare și de grupurile țintă.

Aplicabilitatea unui asemenea model se bazează pe trei componente distincte:

1. **dispozițiile de învățare** care conduc la construirea teoriei; acestea sunt variabilele procesului de învățare, fondul sociocultural, factorii afectivi, principiile universale de însușire a unei limbi străine și variabilele lingvistice
2. **obiectivele învățării**
 - a) **obiectiv fundamental** de orientare a programului de învățare
 - ✓ *formarea competențelor de comunicare interculturală*
 - b) **obiective generale**
 - ✓ *îmbunătățirea capacității de ascultare și respectiv de înțelegere a materialului audio-vizual*
 - ✓ *familiarizarea cu diferite tipuri de texte*
 - ✓ *familiarizarea cu elemente de cultură și civilizație prin semnalarea asemănărilor și confruntarea conștientă cu diferențele*
 - ✓ *formarea competenței critice*
 - ✓ *acțiunea receptivă, interactivă și creativă a subiecților formării*
 - c) **obiective specializate**
 - ✓ *automatizarea vocabularului*
 - ✓ *folosirea activă a vocabularului*
 - ✓ *întrebuițarea unor aspecte gramaticale în anumite contexte și anumite tipuri de discurs sau de text*
 - ✓ *însușirea anumitor rutine în funcție de situația de comunicare*

3. evaluarea modelului și implicit a programului

Modelul prezintă un progres ciclic care cuprinde patru faze:

1. **faza de activare** (etapă de informare, privirea de ansamblu din punct de vedere economic, politic, cultural, turistic, cotidian)
2. **faza de diferențiere tematică și structurală** (etapă de diagnostic, exerciții, exemple, înțelegere parțială)
3. **faza de expansiune** (etapă de dezvoltare a cunoștințelor și a abilităților acumulate în fazele anterioare)
4. **faza integratoare** (etapă de interacțiune, utilizare a cunoștințelor acumulate anterior, înțelegere finală).

Formarea competențelor de comunicare în mediul multicultural presupune accentuarea acelor factori individuali care să contribuie la înlăturarea pe de o parte a dificultăților lingvistice iar pe de altă parte a celor de natură culturală. Pentru evitarea neconcordanțelor de comunicare, mai ales profesională, datorate diferențelor culturale trebuie avute în vedere următoarele aspecte:

- ✓ reprezentări ale timpului și spațiului în mediul socioprofesional
- ✓ rolul sexelor în diferite generații, în societate și în familie
- ✓ valori religioase
- ✓ memoria colectivă
- ✓ ierarhii sociale
- ✓ însemnătatea culorilor, etc.

În funcție de dispozițiile de învățare și de obiectivele stabilite, curriculum-ul va stabili domeniile, temele, tipurile de texte, formele de exerciții și activitățile de interacțiune.

Modelul conceptual din perspectivă interculturală este prezentat în figura 2 și în tabelul 1.

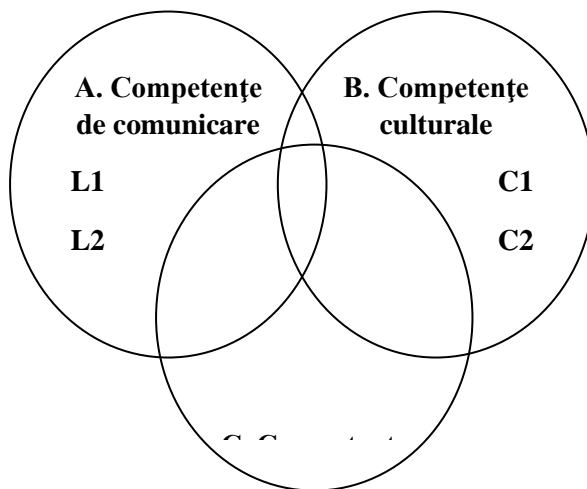

Figura 1 – Model conceptual de învățare a limbilor străine
preluat și prelucrat din Lundgren Ulla [1999][3]

Dimensiuni ale modelului conceptual de învățare a limbilor străine în condiții de interculturalitate

Dimensiune	Competențe
A. Comunicare L1 – limba maternă L2 – limba străină	Înțelegere din lectură Expresie scrisă Înțelegere din scriere Expresie orală
B. Cultură C1 – cultura cursantului C2 – cultura limbii învățate	Comportament cultural general/cotidian, idei, credințe, percepții, instituții, istorie, artă, muzică, literatură etc.
C. Interculturalitate X – competențe comunicative interculturale	Competență generală incluzând adaptabilitatea, toleranța, acceptarea altor viziuni, empatie, flexibilitate, conștiință culturală. Realizarea conceptelor de etnocentrism, stereotipie, constructivism social

Concluzii

Modelul de formare lingvistică și culturală permite formarea unor competențe fundamentale necesare comunicării lingvistice și multiculturale în mediul profesional complex, după cum urmează:

1. competența lingvistică în limba țintă prin însușirea unui limbaj de specialitate care să corespundă unui nivel țintă conform *Cadrului European Comun de Referință pentru Limbi Străine* al Uniunii Europene cu privire la învățarea și predarea limbilor străine (Anexa);
2. dezvoltarea abilităților de înțelegere din ascultare, înțelegere din lectură în limba străină, prin strategii și tehnici de comunicare, atât în scris cât și oral, specifice mediului socio-profesional al cursanților și prin activități interactive
3. competența interculturală prin semnalarea asemănarilor și a diferențelor culturale și confruntarea conștientă, responsabilă cu diversitatea alterității

Modelul didactic prezentat este destinat formării profesionale a adulților și integrării lor sociale într-un mediu țintă multicultural. Modelul prezintă următoarele avantaje:

1. transferul și de interacțiunea între limba maternă și limba străină care înglobează coordonatele culturale specifice ale acestora;
2. accentuarea fenomenului de conștientizare a culturii limbii materne și a limbii străine;
3. însușirea cunoștințelor și formarea progresivă, ciclică, și consistentă a competențelor vizate

Modelul didactic prezentat care urmărește dezvoltarea abilităților lingvistice și comportamental-culturale aferente este destinat formării profesionale a adulților în condițiile complexe ale unei societăți globale. Operaționalizarea constructului anticipativ al obiectivelor

sale se supune sistematizării relațiilor dintre conținuturi, strategii de direcționare al învățării și evaluarea nivelului de capacitate al cursanților pentru adaptarea lingvistică și comportamentală.

Amenințările și criticile recente ale filozofiei multiculturalismului nu sabotează instruirea care vizează adaptarea la procesul inevitabil al globalizării. Dimpotrivă, aceasta este principală activitate umană în măsură să prevină, să împiedice neajunsurile acestui proces, în primul rând prin învățarea limbilor străine.

Referințe critice:

- [1] ELAN: Effects on the European Economy of Shortages of Foreign. Language Skills in Enterprise, December 2006
- [2] Hammer, Mitchel, (2000) Intercultural Communication competence In Handbook of international and Intercultural Communication, Sage Publications, p. 247-261
- [3] Fine, Marlene (1991) Research Directions in Multicultural Communication (1991), International Journal of Business Communication, June, Vol 28, No. 3, p. 259-275
- [4] Johnson, James P, Tomasz Lenartowicz&Salvador Apud, *Journal of International Business Studies*, 37, (1 July 2006), Palgrave, Macmillan, p. 525–543.
- [5] Lundgren, Ulla (1999), An intercultural approach to foreign language teaching, School of Education and Communication, Jönköping University, Sweden, <http://tntee.umu.se/lisboa/papers/full-papers/pdf/g4-lundgren.pdf>
- [6] Mvududu, Nyaradzo;Jennifer Thiel-Burgess (2012) Constructivism in Practice: The Case for English Language Learners In International Journal of Education, Macrothink Institute, Seattle Pacific University, Vol 4, No. 3.
- [7] Byram, M. and Fleming, M. (eds)(1998) Language Learning in Intercultural Perspective. CUP
- [8] Alexandru, Florentina (2011) Blended learning în formarea competenței de comunicare interculturală, în Interculturality and Plurilingvism, Analele Universității Creștine ”Dimitrie Cantemir”, ed. ProUniversitaria.
- *** (2005) *A new framework strategy for multilingualism*, European Commission, 2005
- *** (2006) ELAN: Effects on the European Economy of Shortages of Foreign Language Skills in Enterprise, December 2006
- http://www.advalue-project.eu/content_files/EN/33/AdValue_Multicultural_Communication_EN.pdf